

RÅDE KOMMUNE
Skråtorpveien 2 A
1640 RÅDE
Norge

STATENS VEGVESEN
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER
Norge

Deres ref.:

Vår ref.:

Dato: 08.08.2023

Sak/dok.: 09/03515-34

Ark.: 326.12

Reising av navnesak 2023/226 – Åker, Sandåker, Solberghøyda, Kihl mfl. i Råde

I forbindelse med adressering og endring av bruksnavn i Råde kommune har Språkrådet og Statens kartverk tatt opp navnesak for stedsnavna *Åker/Aker/Aaker, Sandåker/Sandaker/Sandaaker, Solberghøgda/Solberghøyda, Torkelstad/Torkilstad/Thorkilstad/Torkildstad* og *Bråtan*. Statens kartverk benytter samtidig anledningen til å reise navnesak for bruksnavnet *Kihl*, langs riksveg 110 på Kil i Råde. I tillegg til disse navna tar vi med avleide navn, jamfør § 8 siste ledd i forskrift om stadnamn. Saka tas opp for å få avklart riktige navn og skrivemåter for offentlig bruk.

Kartverket sender med dette saka til kommunen og til Statens vegvesen, angående bruksnavnet, for høring, jamfør § 8 i lov om stadnamn. Se videre om saksgang med mer under.

Saka gjelder følgende navn:

- *Åker/Aker*, gard 33, 34 og 35. Uttale etter Bustadnavn i Østfold (BiØ): /'åker/. Av eldre *Åkr, åker*.
  - *Søndre Åker*, gard 33.
    - *Søggarden / Aaker søndre*, bruk 33/1. Uttale etter BiØ: /'søggæn/.
    - *Øgarden / Aaker søndre*, bruk 33/3. Uttale etter BiØ: /'øgæn/, uttale etter Kåre Hoel: /'øgg,gån/.
    - *Torkelstad/Torkilstad*, bruk 33/4, 33/7 og 33/10. Uttale etter BiØ og stedsnavnarkivet: /'tærrkelsta/.
      - *Torkilstad*, bruk 33/4.
      - *Torkilstad*, bruk 33/7.
      - *Midtre Torkelstad / Thorkilstad mellom*, bruk 33/10.
      - *Torkildstad*, adressenavn 1157.
      - *Torkelstadjordet*, adressenavn 1252.
      - *Torkelstadknausen*, foreslått adressenavn.
    - *Aaker søndre*, bruk 33/5
    - *Aker søndre*, bruk 33/6.
    - *Aaker søndre*, bruk 33/8.
    - *Aker*, bruk 33/69.
  - *Midtre Åker*, gard 34. Skrevet *Aker mellom* i kjelda.
    - *Nordistua / Aaker mellom*, bruk 34/1. Uttale etter BiØ: /'norj,stua/.
  - *Store Åker / Vestre Åker*, gard 35.
    - *Aaker store*, bruk 35/1.
    - *Fredriksstua/Åkersbråtan/Haugen/Åkershaugen*, bruk 35/2. Uttale etter BiØ: /'fred(d)rik,stua/ og /'åkeş,bråtæn/. Ifølge Kåre Hoels grunnarbeider skal bruket ha vært kalt *Fredriksstua*.

- *Akershaugen*, bruk 35/9.
      - *Oppistua / Aaker store*, bruk 35/3. Uttale etter BiØ: /'åppi,stua/.
    - *Åkersbekken*, bekk ved gard 33.
    - *Åkersskogen/Akerskogen*, adressenavn 1125. Den siste skrivemåten mangler genitivs-s, jf. det tradisjonelle navnet *Åkersbekken*.
      - *Nordre Åkersskogen / Nordre Akerskogen*, adressenavn 1223. Den siste skrivemåten mangler genitivs-s.
      - *Midtre Akerskogen*, foreslått adressenavn.
      - *Søndre Akerskogen*, foreslått adressenavn.
    - *Åkersstubben/Akerstubben*, adressenavn 1267. Den siste skrivemåten mangler genitivs-s.
  - *Sandåker/Sandaaker*, gard 10. Uttale etter Bustadnavn i Østfold, herredsregistret og Norske Gaardnavne: /'sannåker/. Navnet er sammensatt av orda *sand*, og *åker*, eldre *åkr*.
    - *Vestgarden/Sandaaker*, bruk 10/1. Uttale etter Historisk atlas over Råde: «Vestgærn». Uttale av tilsvarende navn etter BiØ: /'vesskæn/. Rektangelmåling fra 1899 har v. *Sandaaker*.
      - *Sandaaker vestre*, bruk 10/13.
    - *Huset/Sandåkerhuset*, bruk 10/2, 10/6 og 10/10. Uttale etter BiØ: /'huse/ og /'sannåker,huse/.
      - *Sandaakerhuset*, bruk 10/2.
      - *Sandaakerhuset*, bruk 10/5.
      - *Sandaakerhuset*, bruk 10/6.
      - *Sandaakerhuset*, bruk 10/10.
    - *Østgarden/Sandaakerhuset*, bruk 10/3, tidligere bruk 10/7. Uttale etter Historisk atlas over Råde: «Østgærn». Uttale av tilsvarende navn etter BiØ: /'øsskæn/. Rektangelmåling fra 1899 har ö. *Sandaaker*.
    - *Bråtan*, tidligere bruk 10/3. Uttale etter BiØ: /'bråtæn/.
    - *Sandaaker*, bruk 10/7.
    - *Sandaaker*, bruk 10/9.
    - *Sandaaker*, adressenavn 1251.
  - *Solberghøyda/Solberghøgda*, tidligere plass på gard 11. Uttale etter BiØ: /'sorrbær,høyda/.
    - *Solberghøyda*, adressenavn 1203.
  - *Kihl/Kilsbrua*, bru på gard 114. Forslag 27. april 2012 om endring av skrivemåten fra *Kihl* til *Kil*, i samsvar med rettskrivinga. Den første skrivemåten er utdatert, og navnet *Kihl/Kil* er ikke passende for objekttypen som bru. *Kil* er gardsnavn på stedet. Forslag fra Kartverket om *Kilsbrua* som navn på brua. Statens vegvesen er vedtaksorgan for navnevalg. Kartverket er vedtaksorgan for skrivemåte.

For flere opplysninger om navna, se innsynsløsninga vår for Sentralt stedsnavnregister:

www.norgeskart.no/ssr/. Enkelte bruksnavn står kun i matrikkelen og er søkbare i <https://seeiendom.kartverket.no>. Søk på: gardsnummer/bruksnummer, navn på kommune.

Lokal høring

Kartverket har vedtaksrett for skrivemåten av blant anna gardsnavn, nedarva bruksnavn, naturnavn og statlige anlegg. Før vi gjør vedtak, har kommunen rett til å uttale seg. Eiere og festere har rett til å uttale seg om gardsnavn og bruksnavn, og lokale organisasjoner har rett til å uttale seg om skrivemåten av navn som de har særlig tilknytning til. **Saker som gjelder bruksnavn skal eierne få tilsendt direkte fra kommunen.** Det går fram av lista ovafor hvilke bruk dette gjelder.

Ifølge lov om stadnamn skal skrivemåten fastsettes med utgangspunkt i den nedarva, lokale uttalen av navnet. Derfor ber vi om at alle som uttaler seg, opplyser hva som er lokal dialektuttale. Dersom navnet blir uttalt på ulike måter, ber vi om å få opplyst de forskjellige uttaleformene.

Normeringsprinsipp

I tillegg til å ta utgangspunkt i den nedarva, lokale uttalen, skal en som hovedregel følge gjeldende rettskrivingsprinsipp ved normering av stedsnavn, jmfør § 4 første ledd i lov om stadnamn. Skrivemåten skal være praktisk og ikke skygge for meningsinnholdet i navnet. I *utfyllande reglar om skrivemåten av norske stadnamn* er det mer detaljerte bestemmelser om hvordan norske stedsnavn skal normeres.

Skrivemåten av primærnavnet vil normalt være retningsgivende for skrivemåten av det samme navnet i andre funksjoner, for eksempel for adressenavn og adressetilleggsnavn som er like eller avleid av navnet, jmfør § 4 tredje ledd i loven. Kommunen må derfor sette på vent eventuelt pågående saker som gjelder adressenavn og adressetilleggsnavn, der de samme navna inngår, til det er gjort vedtak om skrivemåten av primærnavnet. Kommunen må ta hensyn til den vedtatte skrivemåten av primærnavnet når de skal gjøre sine vedtak.

Bruksnavn

Vedtak om skrivemåten av gardsnavn skal som hovedregel være retningsgivende for skrivemåten av bruksnavn som er identisk med gardsnavnet, eller der gardsnavnet inngår som en del av bruksnavnet. Men etter § 5 tredje ledd i lov om stadnamn har eieren rett til å fastsette en annen skrivemåte av navn på eige bruk enn den som følger av § 4 første ledd i loven. Forutsetninga er at eieren kan dokumentere at skrivemåten har vært i offentlig bruk som bruksnavn, på offentlig kart, på offentlig skilt, i matrikkel, i skjøte eller liknende. I så fall må eieren sende krav om det til Kartverket og legge ved slik dokumentasjon. Klageretten for navnet i andre funksjoner, for eksempel gardsnavnet, faller da bort. Kartverket er formelt vedtaksorgan også for skrivemåten av bruksnavn fastsatt av eieren. Ved eventuelle eierfastsatte skrivemåter skal vedtatt skrivemåte som følger av § 4 første ledd i loven fortsatt være retningsgivende for avleide sekundærnavn.

Videre saksgang

Kommunen har ansvaret for å kunngjøre at navnesaka er reist, for eksempel med notis i ei lokalavis og på nettsidene sine. Kommunen har også ansvaret for å innhente og samordne de lokale høringsuttalelsene. Partene har to måneders frist til å gi høringsuttalelser, fra de mottar brevet. Uttalelsene sendes til stedsnavntjenesten, med kopi til Kartverket. Statens vegvesen sender eventuelt hørings svar til stedsnavntjenesten innen to måneder. Språkrådet er stedsnavntjeneste for norskspråklige stedsnavn. Deres adresse er *Språkrådet, Postboks 1573 Vika, 0118 Oslo (post@sprakradet.no)*. Stedsnavntjenesten gir så endelig tilråing til Statens vegvesen for vedtak om brunavnet, og til Kartverket for vedtak om skrivemåter. Statens vegvesen sender sitt vedtak om navnevalg til Kartverket, for vedtak om skrivemåte.

For opplysninger om saksgang, kontakt Kartverket på telefon 32 11 80 00. For navnefaglige spørsmål, kontakt Språkrådet på telefon 22 54 19 50.

Vennlig hilsen

Nikoline Deli
saksbehandler stedsnavn

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Lenker: [Lov om stadnamn](#)
[Forskrift om stadnamn](#)
[Utfyllande reglar om skrivemåten av norske stadnamn](#)

Kopi: Språkrådet